

طرح‌های ساماندهی دستفروشان راه به جایی نمی‌برد

فاصله تهدید تا فرصت؛ فقط یک تدبیر شهری

نتایج تحقیقات نشان می‌دهد ۷۶ درصد دستفروشان سرپرست خانوار هستند و ۶۴ درصد آن‌ها متأهل، متوسط تعداد فرزندان دست‌فروشان که متأهل هستند بالغ بر ۲.۲ نفر است که با میانگین این رقم در میان شهرنشینان کشور برابری می‌کند. بسیار شنیده می‌شود که دستفروشان دارای مشاغل دیگری هستند و درآمد آن‌ها از دستفروشی حاصل زیاده خواهی آنان است.

آذر فخری، روزنامه‌نگار

به پدیده دستفروشی در همه جای دنیا به عنوان یک شغل و جاذبه فرهنگی-توریستی توجه می‌شود؛ البته تهران به عنوان پایتخت مدرن نیت ایران، سعی می‌کند آثار و شواهد فرهنگی و اجتماعی آن را حذف کند، در شهرهایی مانند پاریس و نیویورک و لندن با ساماندهی دستفروشان هانهایت بهره‌برداری از ظرفیت‌های اقتصادی از این بخش از اقتصاد غیر رسمی کرده‌اند. کوالا لامپور به خاطر برنامه‌ریزی برای دستفروش‌ها جایزه بین‌المللی گرفته است. نیویورک و لندن هم دستفروش دارند و این جزو افتخاراتشان است. در لندن ۵۰ نفر اولی که از نظر کیفیت دستفروشی رای بیاورند اسم‌شان در راهنماهای توریستی ثبت می‌شود تا مردم بروند و از آن‌ها خرید کنند!

شهری معتقدند و تجربه کشورهای توریست پذیر نشان داده است، حضور دستفروشان در فضاهای شهری، باعث سرزندگی و حضور پذیر فضاها می‌شود و یکی از عواملی است که شهر را به محیطی مطلوب تبدیل می‌کند. دستفروشان هزینه‌های مربوط به اجاره ملک، عوارض و مالیات را پرداخت نمی‌کنند، به همین دلیل معمولاً کالای خود را با قیمتی پایین‌تر از مغازه‌ها عرضه می‌کنند و همین مسئله موجب استقبال قشر متوسط جامعه از این فعالیت می‌شود. اما در حال حاضر پیامدهای منفی دستفروشی در شهرهای ما تا حدی زیاد است که جوانب مثبت آن را کاملاً تحت تأثیر قرار داده است.

سد معبر و اختلال در رفت‌وآمد عابران در پیاده‌روها، عرضه محصولات با کیفیت پایین، ایجاد زمینه‌های تکدی‌گری، کیف‌قاچی، جیب‌زنی و قاچاق مواد مخدر و زشت کردن سیمای فضاهای شهری از این موارد است. در قوانین کیفری، مجازات خاصی برای دستفروشی در نظر گرفته نشده و نمی‌توان دستفروشی را جرم دانست. بر اساس قانون مدیریت خدمات شهری، کسی نباید در معابر، خیابان‌ها و پیاده‌روها مشکلی برای رفت‌وآمد مردم بوجود آورد. هم‌چنین طبق قوانین هیچ فردی نمی‌تواند بدون داشتن مجوز اقدام به عرضه محصولات کند. با توجه به این موارد قانونی می‌توان نتیجه گرفت دستفروشی اگر چه جرم نیست اما تخلف‌هست.

بسیاری از اختلالات روانی بزرگسالی ریشه در کودکی دارد

نوشداروی دلبستگی‌ها

فاطمه ناصح، دکترا روانشناسی عمومی

حتماً برایتان پیش آمده که در محیط کار و یا در جمع دوستان و آشنایان با افرادی روبرو شده باشید که به طرز وسواس گونه‌ای همسر خویش را تحت کنترل دارند؛ یا ممکن است افرادی را دیده باشید که به شدت از صمیمی شدن و اعتماد کردن به دیگران گریزانند و یا شاید در خلال زندگی با اشخاصی بر خورد کرده باشید که تشنه محبت و صمیمیت بیش از اندازه هستند و به نوعی از شدت علاقه زیاد به فرد مورد علاقه‌شان مبتلا به وابستگی‌های افراطی شده‌اند؛ در واقع ریشه اصلی مشکل این افراد در چگونگی تجارب اولیه‌شان در سال‌های نخست دوران کودکی با پدر و مادر بخصوص مادر نهفته است.

درواقع هر کودکی که متولد می‌شود، اولین کسی که در

در شرایط امروز، دستفروشی می‌تواند یک فرصت مناسب باشد و نهادهای مدیریتی باید با رسیدگی به آن، مانع از بروز آسیب‌های اجتماعی مانند تکدی‌گری و قاچاق مواد مخدر شوند. مدیران شهری باید فضاهای مناسبی در بخش‌های مختلف (و پرت‌تردد) شهر در نظر بگیرند و با دریافت مبلغی اندک این مکان‌ها را در اختیار دستفروشان برای عرضه کالاهای خود قرار دهند؛ اقدامی که شهرداری در سال‌های اخیر و البته گاهی تحت عنوان بازارهای روز انجام داده و صرف نظر از ضعف‌های اجرایی نداشته‌اند اقدامی مطلوب برای ساماندهی به وضعیت برخی دستفروشان بوده است.

ناکار آمدی سیاست‌های ایجاد اشتغال

ماجرای دستفروشان و برخورد مأموران شهرداری همواره موضوعی مورد مناقشه بوده است. اگر چه موضوع دستفروشی در کشور، موضوع جدیدی نیست، اما گسترش و رشد دستفروش‌ها همگام با توسعه شهری و تطابق نداشتن رفتار آن‌ها با قواعد شهرنشینی مدرن باعث شده بیش از آن که به چشم ترحم به دستفروش‌ها نگاه شود، به چشم مزاحم به آن‌ها نگریسته شود و آنان را بر هم‌زنده نظم شهری بدانیم که باید از سطح معابر و خیابان‌ها پاکسازی شوند. در چند سال اخیر معضل دستفروشی به کلافی سردرگم برای مسئولان کشور تبدیل شده که بر خورد با آن نیز بسیار سخت شده است، چرا که یک موضوع تک‌بعدی

را معضل بدانیم، ریشه این معضل را باید در بیکاری و محدودیت موجود در فرصت‌های شغلی دانست. بنابراین در صورت رفع معضل بیکاری، بخش قابل توجهی از این عارضه نیز از بین خواهد رفت. در پدیده دستفروشی از طرفی فردی نیاز به کار و درآمد دارد تا بتواند با آن از تزیق کند و به امور نامشروع روی نیاورد و از طرف دیگر قوانین اجازه سد معبر نمی‌دهد. تضاد منافع بین دستفروش به عنوان کاسب، و مأمور شهرداری به عنوان مجری قانون، -که هر دو آنان نیز معمولاً از قشر محروم جامعه هستند- اغلب باعث تقابل و رویارویی می‌شود. در بسیاری از مواقع در نتیجه این تقابل صحنه‌های تاسف‌باری خلق می‌شود که کام‌هر بیننده‌های را تلخ می‌کند. نمونه این رویارویی را بارها و بارها در فضای مجازی شاهد بوده‌ایم. در این میان این دو قشر ضعیف جامعه هستند که آسیب می‌بینند چرا که جبر زمانه آنان را ناچار به تقابل با هم‌و داشته است. در این فضا که هر لحظه احتمال تنش و برخورد فیزیکی وجود دارد توجیه و آموزش مناسب مأمورین سد معبر در برخورد با دستفروشان بسیار ضروری است.

ندادن مالیات و ایجاد سد معبر همواره موضوعی است که باعث انتقاد از دستفروشان می‌شود در صورتی که اگر دستفروشان ساماندهی شوند و مکان‌های مشخصی به آنان اختصاص داده شود این دو معضل نیز حل می‌شود، چرا که در صورت داشتن جا و مکان هم مشکل سد معبر مرتفع خواهد شد و هم در چنین شرایطی امکان اخذ عوارض و مالیات نیز از این گروه فراهم می‌شود اما لازم به یاد آوری است که امروزه پرداخت نکردن مالیات فقط مختص به آن‌ها نیست و هم اکنون فعالان اقتصادی و تولیدی شناسنامه‌دار و مجوزدار می‌هم وجود دارند که از پرداخت مالیات شانه خالی می‌کنند و به بهانه‌های گوناگون در صدد دور زدن آن هستند.

نیست و توجه به تمام ابعاد و زوایای آن پیچیدگی آن را مضاعف می‌کند. شاید اگر دستفروشان به عنوان یک صنف شناخته می‌شدند بسیاری از مشکلات حل می‌شد.

حسین راغفر، کارشناس اقتصادی و استاد دانشگاه، ریشه‌های دستفروشی را در جهانی شدن، رشد شهرنشینی، ناتوانی اقتصادی در ایجاد شغل رسمی، نابرابری و فقر و فساد ساخت یافته، عنوان می‌کند و معتقد است آمار بالای بیکاری و عدم تناسب میان سطح دستمزد و هزینه‌های زندگی افراد سرپرست خانواده را به سمت دستفروشی سوق داده است. این دستفروشان به بازاری وارد شده‌اند که به جای دولت، مافیای به تنظیم روابط و انتظام بخشی به آن مشغولند. از جمله عوامل ساختاری در ایجاد و گسترش دستفروشی نبود تناسب بین رشد بخش‌های مختلف اقتصادی است.

وی می‌گوید: «اگر دستفروشی

گفته می‌شود که دستفروشان تهرانی ساکن این شهر نیستند و از شهرهای مجاور به تهران می‌آیند. تحقیقات نشان می‌دهد حداکثر ۱۴ درصد از دستفروشان شاغل در تهران از محل‌هایی هم‌چون اسلامشهر یا سکونتگاه‌های اطراف به تهران می‌آیند و ۸۶ درصدشان ساکن تهران هستند

خوبی نیست. تلخ‌ترین آن که در میان این افراد، جوانانی با تحصیلات دانشگاهی وجود دارند که نتوانسته‌اند متناسب با تحصیل و شرایط خود کاری دست و پا کنند و البته نمی‌توانند تا ابد به امید بهبود بازار کار و استخدام و شغل مناسب دست روی دست بگذارند.

رابطه دستفروشان با شهر و شهروندان

طبق پژوهش و تحقیق انجمن جامعه‌شناسی ایران، اگر دستفروشان می‌توانند با وجود فشارهای شدیدی که به آنان از طرف شهرداری وارد می‌شود (۶۷ درصد دستفروشان حداقل یک بار اجناسشان توقیف شده) به حیات خود ادامه دهند به این دلیل است که اولاً وضعیت اقتصاد کشور به آن‌ها امکان یافتن شغل دیگری نمی‌دهد (۷۸ درصد دستفروشان به دلیل پیدا نکردن شغل دیگری به این شغل روی آورده‌اند). دوم این که ۳۷.۵ درصدشان یا به دلیل مشکلات جسمی و یا به دلیل منعطف بودن ساعات کار این شغل به آن روی آورده‌اند و در نتیجه در صورت از دست دادن شغل دستفروشی، پیدا کردن شغلی دیگر برای‌شان به مراتب سخت‌تر از دیگر بیکاران خواهد بود و سوم آن که دستفروشان به نیاز مسلمی پاسخ می‌گویند که همانا نیاز شهروندان کم درآمد است برای دسترسی به کالاهای ارزان قیمت. ۶۷.۵ درصد خریداران دستفروشان را جوانان و نوجوانان یعنی قشری از جامعه تشکیل می‌دهد که امکانات مالی محدودی دارد.

گفته می‌شود که دستفروشان تهرانی ساکن این شهر نیستند و از شهرهای مجاور یا حتی استان البرز برای دستفروشی به تهران می‌آیند. تحقیقات نشان می‌دهد حداکثر ۱۴ درصد از دستفروشان شاغل در تهران از محل‌هایی هم‌چون اسلامشهر یا سکونتگاه‌های اطراف تهران برای کار به تهران می‌آیند و ۸۶ درصدشان ساکن تهران هستند، رقمی که حتی بیشتر از شاغلان به سایر مشاغل است.

زاد راد سال‌های بعد پی‌ریزی میکند که این پیوند در رشد سالم کودک، نقش عمیق و گسترده‌ای ایفا می‌کند. به‌طور خلاصه مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده شخصیت فرد در بزرگسالی، رابطه‌ی او با مراقب یا مادرش است و می‌توان گفت یکی از عوامل شکل‌گیری شخصیت در بزرگسالی کیفیت دلبستگی در زمان کودکی فرد است؛ از اینرو پرداختن به نظریه دلبستگی می‌تواند راهی برای مطالعات مورد نظر در زمینه رشد و شکل‌گیری شخصیت فرد در آینده محسوب شود.

به والدین تاکید می‌شود نقش خویش را در شکل‌گیری و رشد شخصیت فرزند خود جدی بدانند و تمام تلاش را به کار برند تا احساس امنیت را در فرزند خود ایجاد نمایند و در مجموع کودک را از دوست داشتن و علاقه خود مطمئن سازند؛ در غیر اینصورت کودک به این نتیجه می‌رسد که دنیا و انسان‌ها پیش‌غیر قابل اعتمادند و مهم‌تر از همه اینکه این الگوهای ذهنی نادرست در وجود وی تثبیت می‌شود و تا آخر زندگی فرد می‌تواند ادامه پیدا کند. به عنوان نکته پایانی توصیه می‌شود پدران و مادران حتماً از مشاوره با متخصصان روانشناس بهره‌مند شوند تا بتوانند با انتخاب درست‌تر برای فرزندان خویش از بروز مشکلات احتمالی در آینده جلوگیری کنند.

از گوشه و کنار

سخنگوی کمیسیون حقوقی مجلس: طرح «افزایش حداقل سن ازدواج» مغایر با قوانین بود

سخنگوی کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس گفت: طرح افزایش حداقل سن ازدواج با قوانین کشور مغایر بود و به این نتیجه رسیدیم که از ازدواج در سنین پایین در حد بحران نبوده و تصویب این طرح نیز ضرورتی ندارد.

حسن نوروزی در نشست بررسی علمی طرح افزایش حداقل سن ازدواج گفت: مجلس به دلیل بروز برخی معضلات اجتماعی این طرح را رد و از دستور کار خارج کرد.

وی با اشاره به این دلایل اظهار کرد: تصویب طرح افزایش حداقل سن ازدواج، پیامدهای منفی از جمله کاهش نرخ باروری کل کشور را به دنبال داشت. به علاوه با توجه به کاهش سن بلوغ جوانان، افزایش فساد اخلاقی از جمله پیامدهای آن بود. وی ادامه داد: این طرح می‌توانست موجب افزایش ازدواج‌های ثبت نشده شود که در این صورت افراد از حقوق قانونی خود در صورت طلاق یا ثبت فرزند، دچار مشکل می‌شدند. به علاوه پیش‌بینی می‌شد با تصویب این طرح، سالانه ۱۰۰ هزار پرونده به سیستم قضایی اضافه شود.

نوروزی با بیان این که آمارها نشان می‌دهد بهترین سن باروری برای زنان زیر ۳۰ سال است و تصویب این طرح مغایر با این موضوع است، عنوان کرد: علاوه بر این طرح مذکور با قوانین کشور مغایرت داشته چرا که بسیاری از قوانین از جمله قانون تسهیل ازدواج، تلاش به تشویق جوانان به تشکیل خانواده می‌کند. اما این طرح حتی از ازدواج‌های اختیاری افراد نیز جلوگیری می‌کند.

رئیس انجمن پزشکان و متخصصان داخلی هشدار داد: ازدودن «گل» به توتون برای شادی آور کردن قلبان

رئیس انجمن پزشکان و متخصصان داخلی ایران نسبت به اضافه کردن ماده مخدر «گل» به مواد توتون برای شادی آور کردن آن هشدار داد و گفت: همین موضوع باعث افزایش روزافزون استعمال قلبان در جوانان و نوجوانان شده است. ایرج خسرونیان گفت: متأسفانه مردم ایران از عوارض قلبان و مواد سیگار اطلاعات کافی ندارند. هنوز وسایل ارتباط جمعی به صورت جدی به این امر نپرداخته‌اند و آگاهی کامل به مردم داده نشده است.

رئیس انجمن پزشکان و متخصصان داخلی ایران افزود: الان وضعیت طوری شده که خانواده‌ها قلبان را به عنوان سرگرمی و اسباب‌بازی در دسترس بچه‌ها قرار می‌دهند و همین باعث شده شاهد افزایش استعمال دخانیات به ویژه قلبان در بین دانش‌آموزان دبیرستانی باشیم. غافل از این که چه عواقبی برای سلامتی آن‌ها خواهد داشت. خسرونیان یادآور شد: در حال حاضر سیگار در جامعه تقریباً به ضرورت تبدیل شده، اما استعمال قلبان در خانه‌ها خیلی بیشتر از زمان‌های قدیم شده است. علاوه بر ضررهایی که توتون دارد و انواع موادمسمی را مستقیماً وارد بدن ما می‌کند، موادی را هم به آن اضافه می‌کنند تا مشتریان قلبان بیشتر شوند.

وی افزود: در مواردی برای شادی آور کردن مصرف قلبان، ماده مخدر گل را هم به مواد توتون اضافه می‌کنند و این باعث افزایش روزافزون استعمال قلبان در جوانان و نوجوانان شده است.

رئیس انجمن پزشکان و متخصصان داخلی ایران گفت: در گذشته افراد ۵۰ تا ۶۰ ساله قلبان می‌کشیدند و در سن ۷۰ سالگی سرطان می‌گرفتند، اما الان که جوانان گرفتار این دخانیات و قلبان شده‌اند، انتظار داریم سرطان و بیماری‌های دستگاه تنفسی شیوع بیشتری پیدا کند.